

Aan

Minister

nota

Agendering RFL/MR: Nationaal Uitvoeringsprogramma
Klimaatadaptatie

TER BESLISSING

Datum

13 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/288947

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Beslistermijn

03-11-2023

Bijlage(n)

6

Aanleiding

Het Nationaal Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie (NUP KA) en de bijbehorende kamerbrief zijn op 17 oktober jl. in de CFL besproken. Op verzoek van een aantal departementen zijn wijzigingsvoorstellen voor de brief en het NUPKA gedaan en deze zijn verwerkt. De CFL heeft ingestemd met doorgeleiding naar de RFL van 31 oktober.

U bent op 24 augustus jl. akkoord gegaan met het proces (vaststelling in de MR) en de vijf prioriteiten in het NUP KA. Hierbij heeft u aangegeven dat de kamerbrief en het NUP KA ook moeten worden gebruikt om klimaatadaptatie beter dan in 2021 te agenderen voor de kabinetsformatie.

Geadviseerd besluit

Akkoord te gaan met de inhoud van de kamerbrief en het NUP KA en agendering in de RFL en MR.

Kernpunten

Met de brief aan de Tweede Kamer wordt het NUP KA aangeboden. De brief beschrijft dat klimaatadaptatie een urgente opgave is vanwege de snelheid van klimaatverandering. Nederland moet zich, o.a. gezien de recent verschenen KNMI'23-scenario's, voorbereiden op zwaardere weersextremen. Het NUP KA laat zien welke aanpak al in gang is gezet voor de komende jaren en welke extra maatregelen nodig zijn. Het document laat daarmee zien hoe de uitvoering van de Nationale klimaatadaptatiestrategie (NAS) wordt aangepakt en wat nodig is om te versnellen. Dit gebeurt aan de hand van drie uitgangspunten, vijftien opgaven en vijf prioriteiten.

Onderstaand figuur vat de uitgangspunten, opgaven en prioriteiten samen.

Uitgangspunten: om Nederland op tijd klimaatbestendig te maken moet het beleid slimmer, intensiever en inclusiever worden.

Opgaven: het NUP KA gaat in op de vijftien belangrijkste opgaven. Ze zijn omwille van de leesbaarheid over vier domeinen verdeeld, maar vergen een integrale benadering vanwege de nauwe onderlinge relaties én de kans op gelijktijdig optreden.

Prioriteiten: de ministeries van IenW, LNV, EZK, VWS, OCW, BZK en JenV hebben gezamenlijk vijf prioriteiten bepaald:

1. Het formuleren van concretere adaptatiedoelen: waar ze nog ontbreken zullen voor alle opgaven concrete doelen worden opgesteld, te starten met hitte en klimaatbestendige energie-infrastructuur.
2. Het toegankelijker en toepasbaar maken van kennis over de gevolgen van klimaatverandering en mogelijke maatregelen, en waar nodig inzetten op oplossingsgerichte kennisontwikkeling;
3. Het uitnodigen van een brede groep belanghebbenden om mee te denken over de richting en invulling van de herziene NAS en het vraagstuk hoe klimaatadaptatie rechtvaardiger kan worden uitgevoerd;
4. Het verkennen van de manier waarop gezorgd kan worden dat klimaatbestendigheid standaard wordt meegenomen bij alle beleid, ook in de grote transitie en opgaven;
5. Het verkennen van de mogelijkheden om financiering van klimaatadaptatie te verbreden.

Krachtenveld

Voor het NUP KA en de vervolgstappen naar de nieuwe NAS bestaat breed draagvlak bij de andere departementen, kennisinstellingen en de koepels van decentrale overheden. Het NUPKA is in nauwe samenwerking met hen tot stand gebracht en is op 14 september jl. interdepartementaal vastgesteld in het directeurenoverleg NAS (DO-NAS)¹.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

¹ Hierin zijn de volgende partijen vertegenwoordigd: BZK, EZK, IenW, IPO, JenV, KNMI, LNV, OCW, PBL, RIVM, VNG, VWS, UvW en de staf Deltacommissaris.

Datum

13 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/288947

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Aan

Minister

Bijlage(n)

6

Bijlagen

Datum

13 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/288947

Opgesteld door Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie**Aan**

Minister

Bijlage(n)

6

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Kamerbrief Nationaal Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie (NUP KA)	Deze brief kondigt het NUP KA aan en beschrijft dat we moeten overschakelen naar een fundamenteelere aanpak om Nederland sneller klimaatbestendig te maken. Deze aanpak wordt samengevat in vijf prioriteiten.
2	Aanbiedingsformulier RFL / Ministerraad NUPKA	Het aanbiedingsformulier voor de RFL.
3	Nota Advies M voor RFL	De adviesnota voor de minister voor bespreking van het NUP KA in de RFL
4	Nationaal Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie (NUP KA)	Dit is het NUP KA dat het doel (Nederland snelle klimaatbestendig), drie uitgangspunten, vijftien belangrijkste inhoudelijke opgaven en vijf prioriteiten voor het vervolg samenvat.
5	Was-wordt tabel NUP KA nav opm IRF	Tabel met overeengekomen wijzigingen (oude en nieuwe passages) in het NUP KA en de brief met het IRF

Leeswijzer bij onderliggende beslisnota's

Datum	Naam beslisnota	Toelichting
6 (23-07-2023)	Beslisnota augustus 2023	De nota informeert over de voorbereiding van het NUP KA en vraagt de minister om akkoord met (1) vaststelling in de ministerraad en (2) de vijf prioriteiten die zullen worden opgepakt in het kader van de herijking van de Nationale klimaatadaptatiestrategie (NAS).

Chancetbrief over)
NUP KA ook
gebruiken om klimaat-
adaptatie beter doen
in 2021 te
ageren voor de
kabinetsformatie.

Persoon
sgegeven
ens

248

Aan

Minister Harbers

nota

Vorbereiding Nationaal Uitvoeringsprogramma
Klimaatadaptatie

TER BESLISSING

Datum

24 juli 2023

Onze referentie

IenW/BSK-2023/205378

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Beslistermijn

21-08-2023

Bijlage(n)

Bijlage Conceptlijst
prioriteiten en vervolgstappen
NUP KA

Aanleiding

In 2022 is de Nationale Adaptatiestrategie (NAS) geëvalueerd. Naar aanleiding daarvan heeft de Ministerraad op 16 december 2022 ingestemd met het opstellen van een Nationaal Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie (NUP KA) dat inzicht geeft in:

- De belangrijkste adaptatieopgaven op het gebied van 1) water; 2) landbouw, natuur en milieu; 3) mens en cultuur; en 4) wonen en werken.
- Wat er op bovengenoemde thema's al gebeurt, oftewel bestaande en geplande acties waar reeds financiële dekking voor is;
- Wat er aanvullend zou moeten gebeuren; oftewel de belangrijkste witte vlekken waarvoor actiehouders en middelen dienen te worden gezocht.

Hiermee wordt een eerste stap gezet in het verbeteren van de coördinatie en het verhelderen van verantwoordelijkheden.

Op dit moment ligt er een vergevorderd concept dat tot stand is gekomen in nauwe samenwerking met de andere departementen. Het NUP KA bevat een advies in de vorm van vijf prioriteiten, die door de departementen als belangrijk worden gezien om mee te nemen in de nieuwe NAS. De NAS wordt in 2025-2026 herijkt.

Om bij de vaststelling en verdere uitvoering van dit NUPKA deze gezamenlijkheid uit te stralen, wordt geadviseerd om het NUPKA en de bijbehorende aanbestedingsbrief door de ministerraad vast te laten stellen. Hiervoor is veel steun in het Directeurenoverleg NAS.¹

Aan u de vraag of u akkoord bent met de vijf prioriteiten en het proces van vaststelling en ondertekening van het NUPKA en de Kamerbrief (via CFL/RFL/MR). U krijgt de definitieve brief en het definitieve NUPKA dan nog voorafgaand aan de ministerraad langs.

Geadviseerd besluit

In te stemmen met:

1. Het opnemen van vijf prioriteiten voor de nieuwe NAS in het NUP KA (zie de bijlage met daarin de conceptlijst van prioriteiten en voorgestelde vervolgstappen), namelijk:

¹ Hierin zijn de volgende partijen vertegenwoordigd: BZK, EZK, IenW, IPO, JenV, KNMI, LNV, OCW, PBL, RIVM, VNG, VWS, UvW en de staf Deltacommissaris.

- a. Doelen concreter maken;
  - b. Kennis toegankelijker en beter toepasbaar maken;
  - c. Rechtvaardigheid in adaptatiebeleid meenemen;
  - d. Klimaatadaptatie standaard meenemen;
  - e. Structurele financiering verbreden;
2. Het vaststellen van het NUP KA via de ministerraad.

Kernpunten

- Het NUP KA geeft met de vijf prioriteiten een signaal af: het is belangrijk om op deze prioriteiten in te zetten om Nederland sneller klimaatbestendig te maken.
- Deze prioriteiten zijn uit de evaluatie van de NAS en de analyse in het NUP KA tot stand gekomen. De uitkomsten van een brede stakeholderbijeenkomst over het NUP KA op 9 maart jl. hebben hieraan bijgedragen. Het interdepartementaal overleg en het directeurenoverleg NAS² hebben ingestemd met deze vijf prioriteiten, de omschrijving en invulling ervan in de vorm van vervolgstappen en de planning (zoals toegelicht in de bijlage) dient echter nog wel interdepartementaal te worden afgestemd.
- Met de vijf prioriteiten zal invulling gegeven worden aan de nieuwe NAS. Per prioriteit zullen we gaan verkennen hoe wij a) doelen concreter kunnen maken, b) kennis toegankelijker en beter toepasbaar kunnen maken, c) rechtvaardigheid in adaptatiebeleid kunnen meenemen, d) klimaatadaptatie standaard mee kunnen nemen, en e) structurele financiering kunnen verbreden.
- De eerste prioriteit komt voort uit de evaluatie van de NAS, die stelt dat concrete doelen nodig zijn om meer zicht te krijgen op voortgang en effectiviteit. Onder de departementen leeft een breed gevoel dat inzet op alle beleidsvelden nodig is. IenW ziet hierbij kansen om te starten met doelen voor hitte en klimaatbestendige infrastructuur.

Krachtenveld

Voor het NUP KA en de vervolgstappen naar de nieuwe NAS bestaat breed draagvlak bij de andere departementen. Het NUPKA wordt in nauwe samenwerking met hen tot stand gebracht. Daarbij zal het NUP KA vooraf aan de procesgang naar de ministerraad interdepartementaal worden vastgesteld in het Directeurenoverleg NAS.

Toelichting

Scope NUP KA en NAS

Het NUP KA gaat over de volle breedte van klimaatadaptatie, daarom omvat dit ook het Deltaprogramma met de daaraan gerelateerde beleidsvelden. Dit in tegenstelling tot de huidige NAS uit 2016.

Het NUP KA besteedt, in tegenstelling tot de huidige NAS, aandacht aan Caribisch Nederland. Dit wordt bevorderd door Caribisch Nederland door de relevante adaptatieopgaven te verweven. Ook in de nieuwe NAS zal Caribisch Nederland een plek krijgen.

Datum

24 juli 2023

Onze referentie

IenW/BSK-2023/205378

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Aan

Minister Harbers

Bijlage(n)

Bijlage Conceptlijst
prioriteiten en vervolgstappen
NUP KA

---

² Hierin zijn de volgende partijen vertegenwoordigd: BZK, EZK, IenW, IPO, JenV, KNMI, LNV, OCW, PBL, RIVM, VNG, VWS, UvW en de staf Deltacommissaris.

Internationale/Europese context

In het NUP KA worden drie uitgangspunten gehanteerd om Nederland sneller klimaatbestendig te maken: 1) slimmer, 2) systemischer en 3) inclusiever. De uitgangspunten worden in een apart hoofdstuk van het NUPKA, na de inleiding en een analyserend hoofdstuk, toegelicht. De uitgangspunten zijn in lijn met de EU Adaptatiestrategie. Daar wordt ingezet op *smarter adaptation, faster adaptation, more systemic adaptation* en *international action*³. De drie uitgangspunten in het NUPKA zullen ook gebruikt worden voor de nieuwe NAS. Daarbij is het opstellen van een uitvoeringsprogramma zoals het NUP KA in Europees verband verplicht.

Politieke context

Aangezien het NUP KA alleen bestaand beleid bevat en geen nieuw beleid, is de verwachting dat de Tweede Kamer dit niet als controversieel zal verklaren.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Volnummer	Naam	Informatie
2	Conceptlijst prioriteiten en voorgestelde vervolgstappen	Toelichting op de vijf prioriteiten die in het beslispunt opgenomen zijn.

Datum

24 juli 2023

Onze referentie

IenW/BSK-2023/205378

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Aan

Minister Harbers

Bijlage(n)

Bijlage Conceptlijst
prioriteiten en vervolgstappen
NUP KA

³ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/adaptation-climate-change/eu-adaptation-strategy_en#smarter-adaptation